

Omgevingsdienst Midden-Holland

**Ecologisch werkprotocol kleine modderkruiper en broedvogels
bij aansluiting Distripark op Gouweknoop**

Gemeente Waddinxveen

Omgevingsdienst Midden-Holland

Productnummer	2015xxxxxx
Omschrijving	Ecologisch werkprotocol kleine modderkruiper en broedvogels bij aansluiting Distripark op Gouweknoop
Status	concept versie
Datum	23 november 2015
Opdrachtgever	Gemeente Waddinxveen
Opgesteld door	G.J. van Oostenbrugge, Pauline Wolswijk & V.J. Wisgerhof
Dit rapport is op basis van de ten tijde van het opstellen geldende wet- en regelgeving opgesteld. Deze wet- en regelgeving is sterk aan verandering onderhevig. Geadviseerd wordt om het rapport tijdig voor het starten van de ruimtelijke procedure te laten controleren op de houdbaarheid.	

INHOUD

1	INLEIDING	4
2	PLANGEBIED EN VOORNEMEN	5
3	BESCHERMDE SOORTEN EN EFFECTEN	6
4	WERKWIJZE	8
5	PARAFENBLAD	11
6	MELDINGEN BIJZONDERHEDEN	12
7	LITERATUURLIJST	13
8	FORMULIER TEMPERATUURREGISTRATIE.....	14
9	FORMULIER SOORTREGISTRATIE	15

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Gemeente Waddinxveen is voornemens een bestemmingsplanwijziging door te voeren waardoor een weg aangelegd kan worden die het Distripark Doelwijk aan de oostzijde ontsluit richting de Gouweknoop/Moordrechtboog. Ten behoeve van het gebied is een bestemmingsplan opgesteld, waarvoor ecologisch onderzoek (verwerkt in toelichting bestemmingsplan met kenmerk 2015107658) is uitgevoerd. Uit het onderzoek is gebleken dat door de Flora- en faunawet beschermde soorten in het plangebied voorkomen. Het betreft de kleine modderkruiper (tabel 2-soort). Met voorliggend ecologisch werkprotocol kunnen de werkzaamheden worden uitgevoerd, zonder dat de verbodsartikelen van de Flora- en faunawet worden overtreden. De maatregelen uit dit werkprotocol dienen bij opdrachtverlening aan aannemers te worden voorgeschreven in het bestek. De werkzaamheden houden onder andere het dempen van watergangen en het vergraven van bestaande oevers in.

1.2 Gebruik goedgekeurde gedragscode

De kleine modderkruiper is opgenomen in tabel 2 van de Flora- en faunawet. Door werkzaamheden in en aan watergangen uit te voeren volgens een door het bevoegd gezag goedgekeurde gedragscode hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd.

Dit document bevat het ecologisch werkprotocol dat voorschrijft hoe met de kleine modderkruiper om moet worden gegaan, zodat overtreding van de Flora- en faunawet wordt voorkomen. Het ecologisch werkprotocol is gebaseerd op de 'Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen', zoals goedgekeurd door het bevoegd gezag (Unie van Waterschappen, 2012). De gedragscode heeft een looptijd van 5 jaar. Indien de werkzaamheden uitlopen tot na 2017, dient dit werkprotocol te worden herzien.

Door nauwkeurige uitvoering van deze handelingen vinden de werkzaamheden op zowel een ecologisch als juridisch verantwoorde wijze plaats. Verder dient dit werkprotocol bij alle betrokkenen bekend te zijn en op het werk aanwezig te zijn.

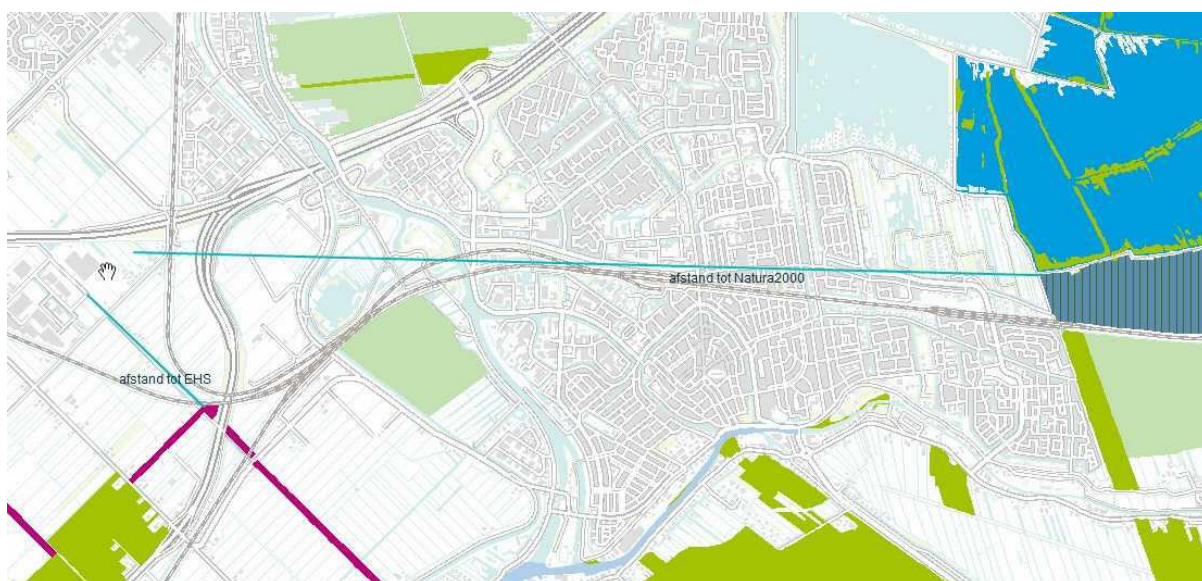
Let op! Dit ecologisch werkprotocol dient onderdeel uit te maken van het bestek en/of de aanbesteding van het voornemen. Voor aanvang van de werkzaamheden dienen de betrokken partijen en personen de tabellen in hoofdstuk 5 en 6 in te vullen en te ondertekenen.

2

PLANGEBIED EN VOORNEMEN

2.1 Beschrijving plangebied

Het plangebied bestaat uit bedrijventerrein en wegen met begeleidende watergangen en wateropslag ten zuiden van de A12 en ten westen van de A20 (zie figuur 2.1). Het tracé bestaat uit een bestaande weg en nieuw aan te leggen weg. Het betreft bestaande wegberm, grasland, verruigd terrein met hopen grond, deels ondergelopen terrein waar al grond is afgegraven en watergangen die haaks op het tracé lopen. Er bevinden zich geen grote bomen op het tracé, maar er zijn wel een aantal kleine wilgenstruiken en verwilderde bramenstruiken aanwezig. In de wegbermen en langs de watergangen zijn ook rietkragen aanwezig.

Figuur 2.1 Het plangebied (globaal weergegeven met handje) Legenda:

Paars: Ecologische verbindingzones (onderdeel van de EHS)

Donkergroen: EHS-gebieden

Lichtgroen: Belangrijke weidevogelgebieden

Verticale arcering: Natura 2000-gebied 'Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein'.

2.2 Werkzaamheden

De volgende werkzaamheden die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de beoogde ingreep hebben een effect op aanwezige (strikte) beschermde diersoorten:

Tijdelijke invloeden - aanlegfase:

- Toename geluid en trillingen bij bouw-, grond- en graafwerken
- Verhoogde aanwezigheid en beweging van mensen en machines

Permanente invloeden:

- Watergangen: demping van watergangen, vergraven oevers, aanleg waterafvoer/nieuwe sloten
- Bouwrijp maken tracé/aanbrengen fundering
- Aanleg kruisingen/duikers en wegbermen.

3 BESCHERMDE SOORTEN EN EFFECTEN

3.1 Vissen

Op basis van soortgericht onderzoek door de ODMH uit 2015 is het voorkomen van de kleine modderkruiper aangetoond in de watergangen van het plangebied (zie figuur 3.1).

Bij het dempen en/of vergraven van de watergangen in het plangebied zijn negatieve effecten op exemplaren en leefgebied van de kleine modderkruiper niet uitgesloten. Dit zou een overtreding van de volgende artikelen van Flora- en faunawet tot gevolg kunnen hebben:

- ♦ Artikel 9 - Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen
- ♦ Artikel 11 - Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren

Figuur 3.1 Kleine modderkruiper (bron: RAVON)

3.2 Algemene broedvogels

Het plangebied is geschikt voor algemene broedvogels. Alle broedgevallen genieten strikte bescherming volgens de Flora- en faunawet. Voor broedvogels geldt dat negatieve effecten ten gevolge van de voorgenomen werkzaamheden op voorhand niet uit te sluiten zijn, wanneer wordt gewerkt binnen het broedseizoen. De broedperiode van algemene broedvogels loopt van 15 maart tot 15 juli. Ook buiten deze periode kunnen vogels tot broeden komen.

Zoals in de natuurtoets (onderdeel van de toelichting van het bestemmingsplan voor het project) is opgenomen, dienen de werkzaamheden buiten de broedperiode van vogels te worden uitgevoerd en/of te starten, zodat voorkomen wordt dat broedende vogels verstoord worden. Door de werkzaamheden vervolgens onafgebroken uit te voeren tot in het broedseizoen kan ook voorkomen worden dat vogels zich gaan vestigen binnen het plangebied. Wanneer de werkzaamheden uitgevoerd worden binnen de broedperiode dienen de werkzaamheden uitgevoerd te worden onder begeleiding van een ter zake kundige op het gebied van inheemse broedvogels.

3.3 Zorgplicht

Naast de bovengenoemde artikelen is te allen tijde de zorgplicht van kracht, zoals vermeld in de Flora- en faunawet. De zorgplicht erkent de intrinsieke waarde van alle dieren en planten. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren ongeacht de beschermingsstatus. Ook in het geval dat voor beschermde soorten ontheffing of vrijstelling is verleend, is de zorgplicht van toepassing.

4 WERKWIJZE

4.1 Algemeen

Om schade aan de beschermde soorten te minimaliseren dan wel te voorkomen, dienen mitigerende maatregelen te worden getroffen. Dit hoofdstuk bevat de werkwijze die voorschrijft hoe met de kleine modderkuiper om moet worden gegaan, zodat overtreding van de Flora- en faunawet wordt voorkomen.

4.2 Geldigheid gedragscode

De werkzaamheden worden uitgevoerd conform de maatregelen zoals beschreven in de 'Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen' (Unie van Waterschappen, 2012), die is goedgekeurd door het bevoegd gezag op 6 februari 2012 en geldig is tot 6 februari 2017. Deze maatregelen zijn nader gespecificeerd op het voornemen op basis van de 'Soortenstandaard Kleine modderkruiper, *Cobitis taenia*', zoals opgesteld door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (bevoegd gezag) in maart 2014 (RVO, 2014).

Voorafgaande aan de werkzaamheden dient een ter zake kundige ingeschakeld te worden die de ecologische begeleiding uitvoert bij de werkzaamheden. Op dit moment is nog onduidelijk wie deze taak vervult bij de werkzaamheden. Voorafgaand aan de start van de werkzaamheden dient deze ter zake kundige vermeld te worden in hoofdstuk 5 en 6. Onder een ter zake kundige wordt verstaan een persoon die:

- ♦ op HBO, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie en/of
- ♦ als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau dat is aangesloten bij het netwerk Groene Bureaus en/of
- ♦ zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals Das en Boom, VZZ, RAVON, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, VOFF, SOVON, etc.). In het geval van de kleine modderkruiper dus RAVON of andere werkgroep op gebied van vissen. Voor vogels is dit SOVON/Vogelbescherming.

4.3 Mitigerende maatregelen voor werkzaamheden in watergangen

Algemeen

Alle van de hieronder beschreven werkzaamheden worden uitgevoerd onder toezicht van een ter zake kundige op het gebied van de kleine modderkruiper, en andere (niet beschermde) aquatische soorten. Tevens dienen de volgende algemene maatregelen in acht te worden genomen:

- ♦ Werkzaamheden aan alle watergangen worden alleen uitgevoerd in de periode van september tot en met maart, dus buiten de voortplantingsperiode van de kleine modderkruiper (zie tabel 4.1).
- ♦ Werkzaamheden aan alle watergangen vinden alleen plaats bij een watertemperatuur tussen de 0°C en 25°C en in ieder geval wanneer het water ijsvrij is.
- ♦ De watertemperatuur wordt bij werkzaamheden aan watergangen dagelijks gemeten en genoteerd. Daartoe wordt een logboek bijgehouden (zie formulieren hoofdstuk 6, 8 en 9).

Maatregelen werkzaamheden in alle watergangen

- ♦ Te dempen watergangen worden ingedeeld in compartimenten (door bijvoorbeeld damwanden of aarden wallen). De lengte van de compartimenten kan uiteenlopen van 50 tot 100 meter en wordt exact bepaald voorafgaande aan de werkzaamheden. Voor het aanbrengen van de dam, wordt de bagger onder de aan te brengen dam verwijderd en op de kant gezet. Eventuele fauna wordt verzameld en ondergebracht in een verzamelbak.
- ♦ De compartimenten worden binnen 24 uur afgevist met behulp van elektrovisapparatuur. De gevangen vissen en andere fauna worden overgezet in geschikt habitat in de nieuw gegraven watergangen, of in watergangen waar niet (meer) in gewerkt wordt. De soorten en aantallen gevangen vissen dienen te worden gedocumenteerd.
- ♦ De waterstand in de compartimenten wordt vervolgens verlaagd tot ongeveer 10 centimeter, met behulp van een pomp, waarvan de zuigmond is voorzien van gaas of net met een geschikte maaswijdte. Hiermee wordt voorkomen dat vissen en/of amfibieën worden opgezogen.
- ♦ De bagger wordt uit de compartimenten gehaald en uitgespreid over de oever tot een laagdikte van maximaal 15 centimeter. De bagger wordt direct gecontroleerd, door een ter zake kundige, op de aanwezigheid van exemplaren van de kleine modderkruiper. Exemplaren worden, na eventueel een kort verblijf in opvangbakken, overgezet naar geschikt habitat in de nieuw gegraven watergangen, of watergangen waar geen werkzaamheden (meer) in plaats vinden.
- ♦ Binnen drie dagen na het verwijderen van de bagger worden de compartimenten voortstuwend gedempt in de richting een te behouden deel van de watergang.
- ♦ De werkzaamheden vinden plaats bij daglicht, kunstmatige verlichting wordt niet gebruikt.

Tabel 4.1 Planning waarmee negatieve effecten op vissen worden voorkomen¹

Maand	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec
Uitvoering												

Rood: geen werkzaamheden uitvoeren in de watergangen

Groen: bij naleving van de maatregelen m.b.t. temperatuur kunnen werkzaamheden in watergangen worden uitgevoerd

Logboek

Bij het afvangen en verplaatsen van de kleine modderkruiper worden aantallen en locaties van afgevangen exemplaren vastgelegd in het formulier van hoofdstuk 9. Deze worden gedocumenteerd door de uitvoerder. Ook wordt de watertemperatuur bij werkzaamheden aan watergangen dagelijks gemeten en genoteerd (zie hoofdstuk 8). Deze formulieren dienen in het geval van een inspectie door een handhavende instantie direct overhandigd te kunnen worden.

4.4 Onverwachte soorten, afwijkingen en noodgevallen

- ♦ In geval van een afwijkende werkwijze wordt dit vooraf met de ter zake kundige gecommuniceerd. Werkzaamheden kunnen geen doorgang vinden voordat er overeenstemming is bereikt met de ter zake kundige.
- ♦ Indien vissen aan de oppervlakte nabij de werkzaamheden worden waargenomen, worden de werkzaamheden stilgelegd en wordt contact opgenomen met de ter zake kundige. Deze onderneemt actie en maakt tevens melding bij de gemeente Waddinxveen.

¹ Bron: natuurkalender voor overige soorten Rijksdienst voor ondernemend Nederland, website mijnrvo.nl bezocht 23 november 2015

-
- ♦ Indien bij de werkzaamheden onverwacht een beschermde soort wordt ontdekt, waarvan het voorkomen in het werkgebied niet bekend was, worden de volgende gedragsregels gevolgd:
 - De werkzaamheden worden onmiddellijk onderbroken (voor zover het risico bestaat dat er een overtreding ten aanzien van de betreffende soort kan optreden);
 - De onderbreking van de werkzaamheden wordt gebruikt om de opdrachtnemer en de initiatiefnemer te informeren en advies van de ter zake kundige in te winnen over de beste wijze om de soort te ontzien;
 - Als het om een beschermde soort gaat die in de gedragscode Flora- en faunawet voor de Unie van Waterschappen expliciet wordt vermeld dan worden de gedragsregels uit de betreffende gedragscode (de gedragscode dient ter plaatse aanwezig te zijn) toegepast;
 - Als het gaat om een beschermde soort die niet expliciet in de gedragscode Flora- en faunawet voor de Unie van Waterschappen wordt vermeld dan wordt ontheffing aangevraagd, tenzij de ter zake kundige kan vaststellen dat de nieuw aangetroffen soort geen nadelige effecten van de werkzaamheden ondervindt;
 - De onderbreking is niet nodig als de ter zake kundige in redelijkheid kan vaststellen dat de soort geen negatieve effecten van de werkzaamheden ondervindt en er geen verbodsbepalingen jegens de nieuw aangetroffen soort worden overtreden. Het kan ook zijn dat de ter zake kundige vaststelt dat de zorg voor de soort juist de voortgang van de werkzaamheden vereist;
 - De gemeente Waddinxveen neemt contact op met de Rijksdienst voor ondernemend Nederland (RVO) van het ministerie van Economische Zaken (bevoegd gezag)² en overlegt over de ontstane situatie en vraagt zo nodig ontheffing aan;
 - De opdrachtnemer / uitvoerder legt nauwkeurig vast om welke soort het gaat, hoe de effectbepaling is, welke voorzorgsmaatregelen worden getroffen, hoe deze worden uitgevoerd en wat het resultaat daarvan is. Dit verslag wordt zo spoedig mogelijk ter beschikking van de gemeente Waddinxveen gesteld.

In gevallen waarin er twijfel bestaat over de meest adequate uitvoering van de voorgestelde maatregelen in dit werkprotocol, wordt tijdig advies van de ter zake kundige ingewonnen.

² Of indien na invoering van de nieuwe Wet Natuurbescherming (voorzien per 1 juli 2016) met Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid: www.ozhz.nl, die namens het bevoegd gezag Provincie Zuid-Holland toezichtstaken zal uitvoeren.

5 PARAFENBLAD

Door het invullen van dit parafenblad onderschrijven de uitvoerende partijen, in samenspraak met een dienstdoende ecooloog/ter zake kundige en initiatiefnemer, dat de voorgenomen werkzaamheden plaatshebben op een ecologisch verantwoorde wijze. Door ondertekening van dit werkprotocol is conformering aan de goedgekeurde gedragscode Flora- en faunawet voor de Unie van Waterschappen een feit. Een exemplaar van de gedragscode moet aanwezig zijn op het bouwterrein.

Dit parafenblad dient tijdens de startbijeenkomst te worden ingevuld. De startbijeenkomst kan ook 's ochtends voor aanvang van de werkzaamheden in het veld plaatshebben.

Gemachtigde (hoofd) aannemer/werknemer

Datum:	
Naam:	
Bedrijfsnaam + functie:	
Handtekening:	

(Ecologisch) toezichthouder

Datum:	
Naam:	
Bedrijfsnaam + functie:	
Handtekening:	

6

MELDINGEN BIJZONDERHEDEN

Indien er zich tijdens de werkzaamheden bijzonderheden voordoen op ecologisch gebied dan dient altijd contact te worden opgenomen met één van de onderstaande personen.

(Ecologisch) toezichthouder

Naam	
Bedrijfsnaam	
Mailadres	
Telefoonnummer	

Initiatiefnemer

Contactpersoon initiatiefnemer	
Bedrijfsnaam / instantie	
Mailadres	
Telefoonnummer	

Dierenambulance / Dierenbescherming Zuid-Holland

In het geval schildpadden en/of andere exoten als de Amerikaanse rivierkreeft worden aangetroffen ter plaatse van de werkzaamheden kan contact worden opgenomen met de Dierenambulance Zuid-Holland (0900 112 00 00). Zij kunnen de dieren ophalen en een goede opvang bieden. Schildpadden horen niet thuis in de huidige Nederlandse watersystemen.

7 LITERATUURLIJST

Unie van Waterschappen, 2012

Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen. Goedgekeurd door het Ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie op [datum]. Versie: 21 september 2011

<https://www.uvw.nl/publicatie/gedragscode-flora-en-faunawet-waterschappen-2012/>

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014

Soortenstandaard Kleine modderkruiper *Cobitis taenia*, maart 2014

Bestemmingsplan aansluiting Distripark-Moordrechtboog, gemeente Waddinxveen, 2015

FORMULIER TEMPERATUURREGISTRATIE

[illegible]

FORMULIER SOORTREGISTRATIE

[illegible]